

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

**privind inadmisibilitatea sesizării pentru controlul constituționalității
unor prevederi din Legea nr. 192-XIV din 12 noiembrie
1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare**

(Sesizarea nr. 35a/2012)

CHIȘINĂU
12 aprilie 2013

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
UNOR PREVEDERI DIN LEGEA NR. 192-XIV DIN 12 NOIEMBRIE 1998
PRIVIND COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE

2

Curtea Constituțională, statuînd în componența:

DI Alexandru TĂNASE , *Președinte*,
DI Petru RAILEAN, *judcător-raportor*,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU, *judcători*,
cu participarea dnei Tatiana Oboroc, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 5 noiembrie 2012, înregistrată la aceeași dată,
Examinînd preliminar sesizarea menționată,
Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Pronunță la 12 aprilie 2013 următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 5 noiembrie 2012 deputatul în Parlament Serghei Sîrbu a adresat Curții Constituționale o sesizare în vederea exercitării controlului constituționalității art.9 alin.(1) lit.h), lit.l), lit.o), art.21 alin.(2), art.22 alin.(2) și (3), art.23 (ultima frază) din Legea nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare.

2. Normele contestate vizează drepturile Comisiei Naționale a Pieței Financiare și modalitatea de intrare în vigoare și executare a deciziilor acestui organ.

A. Motivele sesizării

3. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autor, pot fi rezumate după cum urmează.

Potrivit prevederilor art.9 alin.(1) din Legea nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998, Comisia Națională a Pieței Financiare, pentru protejarea drepturilor investitorilor și ale publicului larg și în cazul încălcării legislației privind valorile mobiliare, are inclusiv următoarele drepturi: *să suspende amplasarea valorilor mobiliare și circulația lor la bursa de valori și pe piața extrabursieră, clearingul și decontările la tranzacții; să intențeze, în instanța de judecată, acțiuni privind chestiunile ce țin de competența sa, inclusiv privind invaliditatea tranzacțiilor cu valori mobiliare; să califice acțiunile participanților la piața valorilor mobiliare ca manipulări pe piața valorilor mobiliare, conform legislației privind valorile mobiliare.*

4. Conform art.22 alin.(2) și alin.(3) din lege, hotărârile Comisiei Naționale intră în vigoare la data publicării, în caz că în hotărîre nu este indicat alt termen,

iar ordonanțele intră în vigoare la data emiterii. La fel, contestarea sau acțiunea în justiție nu va suspenda executarea deciziilor Comisiei Naționale pînă la soluționarea definitivă a cauzei în instanța de judecată.

5. Autorul sesizării consideră că normele contestate din lege încalcă cumulativ, direct sau indirect, prevederile articolelor 1, 6, 20, 53, 54, 66,114, 115, 116 din Constituția Republicii Moldova, art. 6 și 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 8 și 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. De asemenea, el consideră că prevederile contestate vin în contradicție cu un șir de norme concurente din legislația internă a Republicii Moldova.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr.1/1,1994) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

”[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
UNOR PREVEDERI DIN LEGEA NR. 192-XIV DIN 12 NOIEMBRIE 1998
PRIVIND COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE

Articolul 7
Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26
Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 53
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

[...]”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115 Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

[...]”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare (republicată în M.O. nr.117-126, 2007) sun următoarele:

„**Art.9** - (1) Comisia Națională are următoarele drepturi:

[...]

h) în scopul protejării drepturilor investitorilor și ale publicului larg și în cazul încălcării legislației privind valorile mobiliare, să suspende amplasarea valorilor mobiliare și circulația lor la bursa de valori și pe piața extrabursieră, clearingul și decontările la tranzacții;

[...]

l) să intenteze, în instanța de judecată, acțiuni privind chestiunile ce țin de competența sa, inclusiv privind invaliditatea tranzacțiilor cu valori mobiliare;

[...]

o) să califice acțiunile participanților la piața valorilor mobiliare ca manipulări pe piața valorilor mobiliare, conform legislației privind valorile mobiliare;

[...]”

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
UNOR PREVEDERI DIN LEGEA NR. 192-XIV DIN 12 NOIEMBRIE 1998
PRIVIND COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE

„**Art.21** – [...]

(2) Prin ordonanțe, Comisia Națională exercită atribuțiile prevăzute la art.9 alin.(1) lit.c) și h), precum și dispune efectuarea de expertize și controale.”

„**Art.22** – (1) Hotărârile și ordonanțele Comisiei Naționale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Hotărârile Comisiei Naționale intră în vigoare la data publicării, în caz că în hotărâre nu este indicat alt termen.

(3) Ordonanțele Comisiei Naționale intră în vigoare la data emiterii.”

„**Art.23** – [...] Contestarea sau acțiunea în justiție nu va suspenda executarea deciziilor Comisiei Naționale pînă la soluționarea definitivă a cauzei în instanța de judecată.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

8. Autorul sesizării consideră că normele contestate încalcă cumulativ, direct sau indirect, prevederile articolelor 1, 6, 20, 53, 54, 66, 114, 115, 116 din Constituția Republicii Moldova, art. 6 și 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 8 și 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. De asemenea, el consideră că aceste norme vin în contradicție cu un șir de norme concurente din legislația internă a Republicii Moldova.

9. În opinia sa, prin acordarea unor drepturi exclusive Comisiei Naționale sunt limitate serios, fără a exista vreun motiv întemeiat, drepturile deținătorilor de valori mobiliare.

10. Autorul sesizării menționează că aceste norme legale acordă Comisiei Naționale un drept discreționar, fără să existe o hotărâre a instanței de judecată, de a justifica orice limitare a drepturilor deținătorilor de valori.

11. El susține că, pentru participanții la piața valorilor mobiliare, hotărârile Comisiei Naționale pot produce consecințe foarte grave, iar legiuitorul nu a prevăzut expres anumite cerințe pentru acest act administrativ.

12. Totodată, autorul sesizării consideră că legiuitorul, acordînd aceste drepturi Comisiei Naționale, pune participanții la piața valorilor mobiliare în

situații discriminatorii, atunci când *aceștia nu vor putea efectiv să-și apere drepturile în justiție, deoarece deciziile Comisiei vor fi imediat executorii fără a putea fi suspendate de către instanța de judecată*, iar consecințele ar putea fi irecuperabile.

13. Astfel, autorul sesizării constată că normele contestate limitează drepturile de acces liber la justiție, la apărare, la un proces echitabil, la un recurs efectiv și principiul separației puterilor în stat.

B. Aprecierea Curții

14. Examinînd sesizarea sub aspectul admisibilității, Curtea reține următoarele.

Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale. Potrivit prevederilor legale, deputații sunt subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

15. Potrivit art. 24 alin. (2) și alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele, expunerea normelor legale și argumentele care justifică că norma contestată contravine Constituției.

16. Curtea menționează că, potrivit Legii nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998, Comisia Națională a Pieței Financiare este o autoritate publică autonomă, responsabilă față de Parlament, care reglementează și autorizează activitatea participanților la piața financiară nebanară, precum și supraveghează respectarea legislației de către ei.

17. Comisia are drept obiectiv de bază asigurarea stabilității, transparenței, siguranței și eficienței sectorului financiar nebanar, prevenirea riscurilor sistemice și manipulării pe piața financiară nebanară, protejarea drepturilor participanților la piața financiară nebanară.

18. Scopul și obiectivele de bază ale Comisiei sunt realizate prin atribuțiile și drepturile conferite acesteia de către legiuitor și care sunt cuprinse la art. 8 și art. 9 din lege.

19. În acest context, Curtea menționează că prin atribuțiile exercitate autoritatea publică respectivă reprezintă un instrument al statului, prin intermediul său realizîndu-se obiectivele definite de către puterea politică în sfera financiară nebanară. Astfel, Comisia asigură transpunerea în viață, în temeiul legii, a politicii statului, precum și conduce domeniul încredințat și este responsabilă de activitatea acestui sector.

20. La fel, Curtea reține că Comisia este un regulator al pieței financiare nebanare, fapt menționat și în sesizare, ceea ce denotă necesitatea exercitării controlului în respectiva sferă de activitate. Or, în final instanței de judecată

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
UNOR PREVEDERI DIN LEGEA NR. 192-XIV DIN 12 NOIEMBRIE 1998
PRIVIND COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE

urmează a-i fi deduse doar litigii între diferiți subiecți, și nu competențe specifice pentru organe regulatorii ale pieței financiare nebankare.

21. Din cuprinsul întregii sesizări, Curtea observă că autorul menționează că prevederile cuprinse la *art. 9 lit.h), lit.l) și lit.o)* din lege, care reglementează unele drepturi ale Comisiei, **încalcă principiul accesului liber la justiție.**

22. În acest context, Curtea notează că importanța principiului accesului liber la justiție (art. 20 din Constituție) și necesitatea îndeplinirii justiției doar de către instanțele judecătorești (art.114-115 din Constituție) sunt descrise *in abstracto* în sesizare, fără a se indica expres sub ce aspect normele contestate încalcă prevederile constituționale invocate.

23. Mai mult, sesizarea nu cuprinde nici un argument ce ar justifica scopul contestării prevederii cuprinse la art. 9 lit.l), care prevede „*dreptul Comisiei de a înainta în instanța de judecată acțiuni privind chestiunile ce țin de competența sa*”. În acest context, Curtea relevă că *dreptul oricărei persoane fizice sau juridice de a se adresa în instanța de judecată este garantat de prevederile constituționale.*

24. La fel, Curtea relevă, contestarea acestei norme vine în contradicție cu argumentele expuse de autor în sesizare, și anume cu cele care vizează necesitatea asigurării și respectării **principiului accesului liber la justiție.**

25. Concomitent, Curtea observă că prin sesizare se contestă și norma care prevede că *hotărârile Comisiei intră în vigoare la data publicării, în caz că în hotărâre nu este indicat un alt termen* (art.22 alin. (2)). Este de reținut că, potrivit art. 23 din Legea nr. 192-XIV, **deciziile Comisiei pot fi contestate în instanța de contencios administrativ.** Astfel, orice persoană care se consideră lezată în drepturile sale printr-un act al acestei autorități se poate adresa în instanța de judecată competentă pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată, iar instanța de judecată este obligată să verifice, în cazurile, în condițiile și cu procedura stabilită de lege, legalitatea actelor care emană de la organe ce nu fac parte din sistemul judiciar (în speță – actele Comisiei).

26. Curtea reține că, potrivit art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană, dreptul la un proces echitabil cuprinde dreptul oricărei persoane de a fi judecată în mod echitabil de un tribunal independent și imparțial, în mod public și într-un termen rezonabil, cu privire la drepturile și obligațiile sale civile. Curtea Europeană a reținut în jurisprudența sa că „*din moment ce unei persoane îi este aplicată o sancțiune, ea trebuie să poată fi „controlată” de un tribunal ce corespunde exigențelor art. 6, chiar dacă dispozițiile Convenției nu se opun ca sancționarea unor delictes minore să se facă, într-o primă fază, de organe administrative*”.

27. Prin stipularea de către legiuitor a respectivului drept, Curtea menționează că în sesizare nu se regăsesc argumente pertinente care ar

demonstra **în ce mod are loc încălcarea accesului liber la justiție și a dreptului la un proces echitabil și recurs efectiv**, drepturi garantate de art.20 și 53 din Constituție și art. 6 și 13 din Convenția Europeană.

28. Totodată, Curtea observă că dispoziția cuprinsă în fraza a doua a art. 23 din lege, potrivit căreia „*Contestarea sau acțiunea în justiție nu va suspenda executarea deciziilor Comisiei Naționale până la soluționarea definitivă a cauzei în instanța de judecată*”, este similară normei prevăzute la art. 21 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ, în redacția Legii nr.130-XVI din 7 iunie 2007, **normă care a fost declarată neconstituțională prin Hotărârea nr.18 din 11 decembrie 2012.**

29. Astfel, întrucât *Curtea deja a pronunțat o hotărâre asupra unui aspect care constituie o parte a obiectului sesizării*, fraza a doua din art. 23 al Legii nr. 192-XIV privind Comisia Națională a Pieței Financiare **nu poate face obiect al controlului constituționalității**. Concomitent, Curtea observă că, potrivit sesizării, normele contestate *nu pot fi abordate separat*, ele interacționează strâns și implică examinarea corelativă.

30. În acest context, concluzionând cele expuse *supra* și având în vedere faptul că în sesizare nu se atestă un raport direct de cauzalitate între normele contestate și prevederile constituționale invocate, în temeiul articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 40 alin.(3), 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE :

1. *Nu se acceptă spre examinare în fond* sesizarea pentru controlul constituționalității art. 9 alin.(1) lit.h), lit.l) și lit.o), art.21 alin.(2), art.22 alin.(2) și alin. (3) și a ultimei fraze din art.23 din Legea nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău,
DCC nr. 2 din 12 aprilie 2013
Dosarul nr.35a/2012